

DISPENSATION

Indvandrerstoppet i 1970 blev efterfulgt af en række bestemmelser for dispensationsregler, efter hvilke virksomhederne der stadig kunne importere udenlandsk arbejdskraft.

Den 28. december 1970 blev det første regelsæt for dispensation fra indvandrestoppet opstillet. Det var kun muligt at få arbejdstilladelse, hvis arbejdsgiveren søgte om arbejdstilladelse til 10 eller flere arbejdere på en gang. Det var samtidig en betingelse, at beskæftigelsesbehovet var af længere varighed, at løn og arbejdsvilkår var i overensstemmelse med overenskomst eller sædvane, at arbejdsgiveren sørgede for rimelige indkvarteringsmuligheder, og at arbejdsformidlingen blev underrettet, når gæstearbejderen forlod virksomheden.

Samtidig var det en betingelse, at arbejdsformidlingen indenfor to uger erklærede, at der i løbet af fire uger ikke kunne findes egnet arbejdskraft i Danmark.

Den korte behandlingsfrist for arbejdsformidlingen blev kritiseret, idet arbejdsformidlingerne blev beskyldt for kun at kunne undersøge forholdene lokalt indenfor den korte frist. Alligevel blev fristen fastholdt også i dispensationsreglerne fra 1973.

1973

Den 29. juni 1973 udsendte arbejdsministeriet et omfattende sæt regler for opnåelse af arbejdstilladelser. Her blev indført et kvotesystem, hvor der i regionale arbejdsmarkedsnævn blev indstillet til hvor mange førstegangsbilag arbejdstilladelser, der hvert år burde udstedes indenfor en række områder i Danmark. Disse kvoter blev derefter fastlagt af et landsarbejdsnævn, bestående bl.a. af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter.

Grundideen var, at det var arbejdsgiveren, der søgte om tilladelse til at ansætte fremmedarbejdere, og at der indenfor fire uger ikke kunne findes eller uddannes

arbejdskraft i Danmark. Som noget nyt blev indført, at det også blev taget i betragtning, hvor stor en del af den ansøgende virksomheds arbejdsstyrke, der i forvejen var fremmedarbejdere.

Arbejdstilladelse skulle være opnået inden afrejse fra hjemlandet. Kun udlændinge, der boede hos ægtefælle eller forældre kunne søge om arbejdstilladelse, mens han eller hun var bosat i Danmark. De første to år gjaldt arbejdstilladelsen som regel for et år ad gangen.

Ansættelsesbrev

Med til dispensationsreglerne hørte en række forudsætninger, som var udarbejdet på baggrund af erfaringerne med arbejdsimmigration siden 1970. Først og fremmest skulle der foreligge en arbejdsaftale på to sprog – nemlig på dansk og på et sprog, den enkelte fremmedarbejder forstod. Desuden skulle der være en aftale om, hvor meget arbejdsgiveren skulle betale af rejseudgifterne til og fra Danmark.

I ansættelsesaftalen skulle også indgå aftaler om, at virksomheden skulle anvise en passende bolig, som arbejderens selv skulle betale, at arbejderens skulle helbredsundersøges inden ankomsten til Danmark, at virksomheden skulle sørge for 40 timers kursus i dansk sprog og samfundsforhold, og at arbejderens var sikret mindst 3 måneders beskæftigelse. Disse regler skulle træde i kraft 15. august 1973.

Et nyt indvandrerstop

På grund af oliekrisen blev kvoteordningen allerede suspenderet den 29. november 1973. Herefter blev arbejdstilladelser stort set kun givet til nordiske statsborgere, statsborgere fra EF-medlemslande og familie til sådanne, og endelig til familiemedlemmer til arbejdere, der allerede opholdt sig i Danmark. Opholds- og arbejdstilladelse til familiemedlemmer skulle stadig søges om fra hjemlandet.

I januar 1974 meldte fremmedpolitiet ud, at indvandrere, der havde været i Danmark mindre end et år, ikke skulle regne med at få forlænget deres tilladelse. Dette gav bl.a. problemer omkring fornyelser af arbejdstilladelser, og der blev rejst

skarp kritik af de danske repræsentationer i udlandet, der bl.a. i Jugoslavien rådede til at familierne rejste til Danmark på turistvisum for derefter at søge om arbejds- og opholdstilladelse.